

Průkopníci komunitní energetiky v Česku

CEE

Bankwatch
Network

CDE

Centrum
pro dopravu
a energetiku

Energetické společenství Jihomoravského kraje

Region:

Jihomoravský kraj

Financování:

Projekt obdržel dotaci ve výši 2,8 milionu korun od Ministerstva životního prostředí v rámci výzvy NPO č.7/2023. Ta poskytuje startovací finance na zakládání energetických společenství.

Popis projektu:

Koordinátorem energetického společenství je CEJIZA, příspěvková organizace Jihomoravského kraje. Projekt má pomoci dalším příspěvkovým organizacím, firmám, neziskovým organizacím i vybraným domácnostem snížit výdaje za elektřinu, a zároveň zvýšit podíl obnovitelné energie v krajském energetickém mixu. Společenství vyrábí elektřinu ze solárních panelů, které vlastní jeho členové. V pilotním módu elektřinu zatím sdílejí depa krajské záchranné služby a budovy centra environmentálního vzdělávání Lipka.

Stav projektu:

Projekt je v přípravné fázi. Vybrané příspěvkové organizace začaly v říjnu 2024 sdílet elektřinu v pilotním režimu. Oficiálně začne společenství fungovat v říjnu 2025.

Celkové zhodnocení projektu:

Dotační výzva NPO č. 7/2023 rozděluje celkem 116 milionů korun. Její zaměření je mezi příjemci všeobecně vítáno: umožňuje pokrýt neinvestiční výdaje potřebné na založení energetických společností, jako je například příprava stanov nebo vypracování studií proveditelnosti. Financování těchto nutných startovacích úkonů totiž většina dotačních výzev opomíjí. Naopak problémem pro komunity může být relativně krátký termín na dokončení podpořených aktivit (prosinec 2025).

Jihomoravská CEJIZA spolu s dalšími subjekty podpořenými výzvou NPO č. 7/2023 patří k průkopníkům komunitní energetiky v České republice. Většina podpořených projektů, včetně tohoto, je koordinována na úrovni samospráv. Ty jsou na přípravu projektů komunitní energetiky nejlépe připravené, neboť v sobě kombinují potřebnou expertízu, finanční i majetkový kapitál a důvěru místních občanů. Pro úspěšný rozvoj těchto ambiciózních iniciativ je však potřeba politická iniciativa a kontinuální podpora starostů. Ti by ke sdílení elektřiny měli být dlouhodobě motivováni.

Foto: Klára Votavová

Výzvy:

- **nestabilní právní prostředí;** zákon LEX OZE II, který sdílení elektřiny zakotvil do českého právního řádu, platí teprve od ledna 2024. Provizorní režim sdílení elektřiny, jenž má fungovat minimálně do poloviny roku 2026, omezuje energetické společenství jak v geografickém rozpětí, tak v tom, jak je elektřina rozdělována mezi jednotlivé členy.
- **nejistota ohledně budoucího financování;** výzva dotačního programu KOMUNERG, který by měl projekty komunitní energetiky podpořit přibližně 11 miliardami korun z Modernizačního fondu, zatím nebyla zveřejněna.
- **technické překážky;** instalace povinných elektroměrů je nákladná a může i převýšit úspory dosažené sdílením energie - pomoci by mohlo umožnit společenstvím prodávat přebytek energie do energetické sítě za výhodných podmínek.

Energetická společenství města Tábora

Region:

Jihočeský kraj

Financování:

Projekt obdržel dotaci 1,2 milionu korun v rámci výzvy NPO č.7/2023. Městská firma BYTES, která koordinuje toto energetické společenství a také sdílenou energii vyrábí, bude dále financována ostatními členy společenství, kteří od ní energii budou nakupovat.

Popis projektu:

Energetická společenství města Tábora koordinuje městská firma BYTES Tábor. Ta zároveň patří ke dvěma členům tohoto společenství, kteří elektrickou energii také vyrábějí. Celkem by do sdílení elektřiny mělo být zapojeno 74 organizací, které spravuje město Tábor. Jedná se o městské firmy i příspěvkové organizace včetně škol. Cílem projektu je snížit náklady za elektřinu, posílit místní energetickou soběstačnost a zvýšit podíl obnovitelné energie v místním energetickém mixu.

Stav projektu:

Projekt je v přípravné fázi. Nápad vybudovat Energetické společenství města Tábora vznikl na jaře 2024, v lednu 2025 dostal dotaci z výzvy NPO č. 7/2023. Společenství by mělo začít fungovat do konce roku 2025.

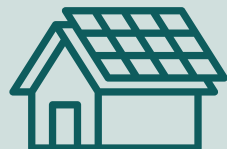
Celkové zhodnocení projektu:

Energetická společenství města Tábora jsou dalším projektem podpořeným v rámci dotační výzvy NPO č. 7/2023 a tedy i dalším z průkopníků komunitní energetiky v ČR. Jako jeden z mnoha projektů v režii městské firmy potvrzuje, že právě samosprávy jsou v Česku dobře postavené k tomu, aby vyvíjely projekty sdílení energie.

Pro úspěch takových snah je nicméně potřeba proaktivní přístup městského politického vedení. Radnice nakloněná komunitní energetice je podmínkou nejen pro rozvoj místních energetických projektů, ale může k podobným iniciativám inspirovat i další města.

Výzvy:

- **nestálé a provizorní podmínky pro sdílení elektřiny**
- **krátký termín pro dokončení podpořených aktivit** (prosinec 2025); z tohoto důvodu se koordinátor BYTES rozhodl nezapojoovat do projektu bytové domy v obavách, že by v daném termínu nestihl splnit všechny podmínky výzvy. Projekt je tak, jako mnohé další v České republice, spíše komunální (zapojující městské organizace) nežli komunitní (zapojující i občany). Ideálně by přitom projekty komunitní energetiky měly zapojovat co nejširší spektrum subjektů, včetně domácností ohrožených energetickou chudobou.
- **nejistota ohledně budoucích dostupných financí**

Energetické společenství Hnutí DUHA

Region:

celá Česká republika, se zahájením aktivit v Jihomoravském kraji

Financování: Náklady na běžný provoz družstvo hradí ze 2 milionů Kč, které získalo z výzvy NPO č. 7/2023. Investiční potřeby družstvo aktuálně pokrývá z příspěvku, který členové skládají při vstupu do družstva.

Popis projektu:

Energetické družstvo Hnutí DUHA je průkopnickou iniciativou, která má ukázat, jak může v českých podmínkách fungovat demokratické sdílení obnovitelné energie. Má přes 200 členů, většinou fyzických osob, z celé republiky. Aktuálně připravuje spuštění své první solární elektrárny na biofarmě Velké Hostěrádky na jižní Moravě. Zároveň hledá lokace pro výstavbu dalších elektráren.

Stav projektu:

Projekt je v přípravné fázi. Družstvo vzniklo v prosinci 2023. Aktuálně čeká na povolení k připojení své elektrárny ve Velkých Hostěrádkách do centrální distribuční sítě tak, aby elektrárna mohla začít fungovat na konci roku 2025 nebo v roce 2026.

Celkové zhodnocení projektu:

Energetické družstvo Hnutí DUHA je jediným družstevním příjemcem financí z výzvy NPO č. 7/2023. I mezi českými průkopníky komunitní energetiky je tak unikátním projektem, který se potýká s unikátními výzvami.

Výzvy:

- **provizorní režim sdílení elektřiny;** elektřina se musí rozdělovat mezi členy energetických společenství předem a nikoli dynamicky na základě opravdové spotřeby. Družstvo potřebuje co nejrychlejší přechod na plný režim sdílení, a zároveň celkovou stabilizaci právního prostředí.
- **technické překážky;** spuštění výroby elektřiny ve Velkých Hostěrádkách bylo několikrát odloženo, protože distributorovi energie trvá opravit místní rozvodnu. Rozšiřování aktivit energetického družstva může v budoucnu zbrzdit i fakt, že distributoři často neumožňují připojovat nové zdroje obnovitelné energie v obavách z nerovnováhy v elektrické síti.
- **nedostatek zdrojů podpory;** většina dotačních výzev na výstavbu zdrojů obnovitelné energie je určena firmám, domácnostem či samosprávám, nikoliv družstvům. Těm často navíc chybí kapacity i kapitál nutný k plnění těchto výzev - nemohou například budovat elektrárny na střeších svých budov, protože žádné budovy nevlastní.
- **nejistota ohledně budoucího financování;** družstvo sice pokrývá své investiční aktivity pomocí příspěvků od členů, bez dalších veřejných financí však na českém energetickém trhu, kde dotace pobírají i velcí hráči včetně jaderných elektráren, nebude konkurenceschopné.

Doporučení

- Stabilizovat české právní prostředí pro komunitní energetiku a dodržovat slíbené termíny.
- Opakovat flexibilní dotační výzvy podobné výzvě NPO 7/2023 na zakládání energetických společenství. Příjemci pozitivně hodnotí, že je otevřená mj. družstvům, a podporuje také neinvestiční administrativní výdaje.
- Na úrovni EU zajistit dlouhodobé a předvídatelné financování komunitní energetiky, mj. v rozpočtu po roce 2027.
- Zdůraznit, že podpora komunitní energetiky je potřebná i kvůli větší soběstačnosti komunit proti globálním šokům na trhu s energiemi.
- Najít další způsoby, které společenstvím umožní šetřit peníze a nastavit konkurenceschopný model fungování např. umožnit společenstvím prodávat přebytky energie do sítě za výhodnějších podmínek.
- Důsledně dodržovat ochranu spotřebitele proti diskriminaci ze strany obchodníků s elektřinou, jak stanovuje novela energetického zákona LEX OZE III schválená na jaře 2025.
- Podporovat veřejné vlastnictví elektráren, které jsou do sdílení zapojeny.
- Pozitivně motivovat vedení krajů a obcí ke sdílení elektřiny. Samosprávy jsou hlavním hybatelem rozvoje komunitní energetiky v Česku.
- Podporovat co nejširší zapojení nízkopříjmových domácností do projektů sdílení energie.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Spolufinancováno Evropskou unií. Za uvedené názory nese výhradní odpovědnost autor / autoři a nemusí nutně odrážet názory Evropské unie nebo agentury CINEA, které za ně žádnou odpovědnost nenesou.

Supported by:

Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

European
Climate Initiative
EUKI

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Tento projekt je součástí Evropské iniciativy na ochranu klimatu (EUKI) německého Spolkového ministerstva hospodářství a klimatu (BMWK). Za názory uvedené v této informaci nese výhradní odpovědnost autor/autoři a nemusí nutně odrážet názory Spolkového ministerstva hospodářství a ochrany klimatu (BMWK).

*Fotografie: Klára Votavová
Design: Gosia Zubowicz-Thull*

cde-org.cz
bankwatch.org

CDE

Centrum
pro dopravu
a energetiku

**Bankwatch
Network**